73ste Jaargang — Nr 14. Zaterdag 9 April 1927

AANKONDIGINGEN.
Prijs per regel ....fr. 1.00
Tusschen Allerlei- in Provincie nieuws ....fr. 2.00
Vonnissen en doodsberichten ......fr. 3.00

Kleine Aankondigingen :
van 1 tot 4 regels ....fr. 2.50
Elke regel meer .... fr. 0.25
Voor meer dan één inlassching, prijs volgens akkoord.

Alle aankondigingen en mededeelingen moeten ons toekomen voor Donderdag middag.

DE POSTRIJDER

DER PROVINCIE LIMBURG

WEEKBLAD VERSCHIJNENDE ELKEN ZATERDAG.

BUREEL EN REDACTIE :
Drukkerij COLLEE
— (Naaml. Maatsch.) —
TONGEREN
Postcheks rekening n. 84855.
Telefoon 12

Abonnementprijs : fr. 12.50 per jaar. vooraf betaalbaar.
25 centiemen het nummer.

Alle toezendingen van geld, brieven en aankondigingen, moeten franco gedaan worden aan den uitgever.

TONGEREN, 9 APRIL 1927.

Moeders Rechten.

Een moeder, een echte moeder ten minste is er altijd op uit haar lieve kleinen te leeren wat ze zelf als gewichtig voor het leven beschouwt. Zij zou er trouwens den moed niet voor hebben, haar kinders iets anders in verstand, hart en geheugen te prenten, dan wat voor haar als 't mooiste, als 't edelste, als 't hoogste en 't heiligste geldt. Een moeder wil zich zelf, maar dan nog vervolmaakt, zien voortleven in 't kind. Een katholieke moeder heeft er daarom ook alles voor over, om haar katholiek denken, haar katholiek voelen, haar katholiek doen, over te dragen op haar kroost. Zelf zou ze voor geen goud ter wereld haar geloof in God haar liefde voor God en haar openlijke trouw aan God prijs willen geven. Dat zal ze zeggen aan haar kinders, niet eens, maar tien en honderden keeren, en ze zullen merken aan den toon waarop moeder spreekt, dat ze 't meent.

Dat recht nu om voort te leven in haar kind, dat is het eigenlijke natuurrecht op opvoeding, en dat recht geeft de moeder ook den moed en de volharding om zich die eindelooze opofferingen der opvoeding te getroosten. Het werken voor de kinderen, is zoo werken voor eigen vleesch en bloed, dat de moeder al die lasten al die zorgen, al dat lijden doorstaat met een rustige gelatenheid, alsof het echt haar eigen goud.

Die drang om voort te leven in 't gelukkig kind is zoo sterk, dat ze liever zelf lijdt dan haar kind zien lijden, dat ze liever zelf honger lijdt dan haar kind ook maar een papje ontnouden. Die kinderzorg kan of mag niemand overnemen, want als niemand het kan zooals het blijkens de benoetten van het kind moet, tenzij de moeder, dan is de moeder er ook toe verplicht, want er moet opgevoed worden. Maar als de moeder moet, omdat 'n andere orde onbestaanbaar is, dan heeft de moeder ook recht om het te doen op 'n wijze die haar alleen daartoe in staat stelt. Zij is echter daartoe alleen in staat, als ze recht heeft om zoo op te voeden, dat ze zelf in verstand en wil en hart voortleeft in haar kroost. Opvoeding in haar eigen richting is dus een onvervreemdbaar recht der moeder ; zoo immers wil het God zelf.

Dit laatste immers blijkt duidelijk hieruit, dat God het kind zoo hulpbehoevend gemaakt heeft, dat niemand behalve de moeder die kinderverzorging voldoende behartigen kon noch wil, terwijl de moeder het krachtens 'n natuurlijke aandrift én kan én wil.

Heeft God nu klaarblijkelijk die orde gewild, en heeft Hij daarenboven in de openbaring nog zeer nadrukkelijk en 't recht én den plicht der moeder kenbaar gemaakt, dan staat ook het opvoedingsrecht der moeder onomstootelijk vast.

Als nu de Kommunisten of Bolsjewieken kinders aan de ouders ontstelen, om ze door staats-vaders en staats-moeders lichamelijk en geestelijk op te voeden, dan vergrijpen zij zich aan de heiligste rechten der moeder en aan de hoogste belangen van het kind, dan basseeren ze de opvoeding der menschheid op een grondslag die God niet gelegd heeft, zoodat een algeheele ineenstorting te wachten staat.

Als de moderne staten ons theoretisch of praktisch willen dwingen, de kinderen te sturen naar scholen, waar ons eigen vleesch en bloed niet opgevoed wordt naar ons eigen goedvinden, dan ontrooven ze ons de uitoefening van ons natuurrecht voort te leven in ons nageslacht.

Als de moderne moeders uit vrees voor wat lasten of om meer te blijven behagen door lichamelijk schoon, niets missen willen en toch niet wenschen voort te leven in een talrijk kroost, dan zullen ze voor Gods oog en het nog niet verwarde geweten der menschheid schuldig staan aan een afschuwelijker schanddaad, dan het misdadig uitmoorden van vredige burgers in 'n moderne oorlog !

Moeders handhaaft uw heilige rechten op het kind. Toont er prijs op te stellen door zelf uw kind op te leiden en door niet meer uit de handen te geven dan hoog noodzakelijk is.

't Kind is en blijft van U. Ouders, oefent uw opvoedingsplichten met groote liefde en nauwgezetheid uit, door persoonlijk optreden waar zulks gaat en door medezeggingschap te eischen in de leiding die anderen in uw naam geven. Uwe tusschenkomst zal zeker beterschap aanbrengen, en....dan wensch ik onze moderne moeders ook beterschap, ik bedoel sterkte en opofferingsgezinder om den kinderzegen niet tegen te werken.

PRINCIEPEN.

Als het waar is, dat de jongere generatie door sport- en cinema-furie ontaard is en noch oog noch oor heeft voor ernstige studie, volksontwikkeling of verheffing, dan is het ook waar, dat met dit al ook bij velen de princiep-vastheid hunner overtuiging is te loor gegaan.

En als wij spreken dat de moed der overtuiging bij velen op drijfzand rust, dan bedoelen wij daarmee niet alleen zij, die door den stroom der massa meegesleurd in den draaikolk der woelige, onstuimige levenszee, van het ware, rechte pad afdwalen, en de princiepen hunner jeugd-opvoeding verloochenen, dan bedoelen wij daar ook en vooral mee, hen, die door hunne opvoeding, hunne sociale positie, hunnen rang eene in 't oog springende plaats bekleeden, dan bedoelen wij daarmee, hen, naar dewelke het volk opkijkt en ze als voorbeeld neemt.

Wanneer personen op wiens schouders die zware en hoogst gewichtige verantwoordelijkheid drukt, blijken geven van princiepenloosheid of onverklaarbare zwakheid in zake karaktersterkte en overtuigings grondbeginselen, dan kan voor hen niet de verontschuldiging gelden van de zoogezegde kwaal van den tijd.

Wie op de sociale ladder een sport hooger staat dan de groote gemeenschap, heeft plichten, die hem zwaar op het geweten drukken ; en een der groote plichten is het hoog houden der goede princiepen. Hij moet den moed hebben zijner overtuiging, van zijn grondbeginselen, en die zijn voor ons christen en katholieke menschen op de eerste plaats de verdediging onzer katholieke en godsdienstige belangen. Wie om persoonlijke wrok, om persoonlijken haat zijn princiepen en grondbeginselen verloochent, is niet een zwakkeling, het is een afvallige.

Een christen mensch moet, om wille zijner overtuiging, heel dikwijls een daad stellen, welke zijne slechte neiging hem anders ingeeft. Maar dan is er karaktersterkte, dan is er vasthechting aan princiepen en grondbeginselen noodig, dan zijn sterkte en zelfbeheersching de groote onmisbare noodzakelijkheden.

In de wederwaardigheden van den politieken strijd spelen de princiepen een groote rol ; voor wie krank en moedig, de christen leer van broederlijkheid en naastenliefde voor oogen, zijnen weg gaat, is de lijn klaar en schoon afgebakend.

Wie echter zijne grondbeginselen prijs geeft en laat tornen aan de basis zijner overtuiging, geraakt verward en eindigt met zich te compromitteeren met... socialisten en liberalen.

Filosofie en slecht Humeur

« Het Vrije Limburg » zit blijkbaar ook al met den bekenden Alberts-dater in zijn maag, en niet met het noemaal verslag, dat de zaak nog een graadje erger maakte. Onze artikelen daarover werken het zoo op zijn humeur, dat het aan de zure oorlogstijden terugdenkt. Heel begrijpelijk. De filosofie van « Je m'en fous » en een deuntje « Mon Paris » zijn ongetwijfeld pleizieriger te verteren dan zulke artikelen en strubbelingen op het stadhuis, met of zonder de Duitschers.

Intusschen zijn de ongepaste, ongeoorloofde uitlatingen van den schepen, en de beginsellooze angstvalligheid daarbij van den burgemeester, heel wat anders dan een onschuldige stijlkwestie, zooals « Het Vrije Limburg » het wil doen voorkomen. Het zijn heel gevaarlijke precedenten, waarbij wij niet verkiezen te zwijgen. Het papje noeft niet te goedkoop.

Welk is mijn recht ?

(Vervolg).

BEROEP EN VERZET.

Ve Vervolg.

a) De vraag kan voor doel hebben de betaling van sommen, van gelden : dan is het bedrag der vraag heel duidelijk : b.v. 1000 fr. of 3000 fr.;

b) Doch zekere vragen strekken niet tot betaling van sommen, maar hebben andere doeleinden : dan moet men zekere basissen of **gronden van schatting** volgen, die door de wet zelve in verschillende gevallen bepaald zijn. Wij kunnen natuurlijk niet lang die moeilijke stof behandelen. Melden wij slechts voorbeelden aan : een rechtsgeding hebbend voor doel de geldigheid te hooren uitspreken van een huis- of landpacht : de wet schat zelve de waarde van zulke gedingen, gij moet alle huurprijzen voor den ganschen duur van den pacht bijeenvoegen; die som zal het bedrag der vraag zijn.

Een geding in huur- of pachtbraak, wordt integendeel geschat door bijvoeging van alle de nog te vervallen huurprijzen of pachten.

Betwisting van den titel eener bestendige of tijdelijke rente of onderhoudspensioen ; de waarde van zulke gedingen wordt bepaald door het kapitaal van den titel, of, bij gebrek ervan, door vermenigvuldiging der jaarrente door 20 voor de bestendige renten, of 10 voor de tijdelijke rente of onderhoudspensioen. Zoo bestaan er nog verschillende andere wettelijke basissen of gronden van schatting voor zekere bepaalde vragen. Die basissen zal men voor de bevoegdheid en het beroep moeten volgen.

c) Voor alle andere vragen nu, waardoor de wet zelve geene basis van schatting voorzien heeft — die zijn 't grootste getal — b.v. kwesties van erfdienstbaarheden uitwegen enz.enz.......moet de eischer, indien hij het geding in eersten aanleg wil doen vonnissen, zelf het geding schatten, in zijne dagvaarding of ten laatste, in zijne eerste besluitselen ; anders zal het geveld vonnis in laatste beroep uitgesproken zijn. Men ziet dat de schatting door de partijen eene goede voorzorg kan zijn, indien men zich het recht van beroep voor later wil verzekeren. In praktijk zet men eene van 't exploot : eisch geschat op meer dan 100 frs. (of) op meer dan 2500 frs. (volgens het geval) en dergelijke : in ieder zijner aanteekenen, enkel om te voldoen aan de wet op de bevoegdheid en het beroep ».

Noemans binnen de schatting van den eischer het bedrag van het laatste ressort niet te boven gaat, of binnen de aanlegger de schatting verwaarloosd heeft, dan kan verweerder zelf die schatting doen in de eerste besluitselen die hij te gronde neemt, om aldus het ressort te bepalen.

Verschillende bemerkingen : 1e) in geval van een vonnis van onbevoegdheid beroep kan altijd ingesteld worden, zelfs indien het vonnis met de benaming « laatste ressort » geveld was ; **2) alle vragen rakende den burgelijken staat** (questions d'état) en alle andere die schatbaar zijn kunnen slechts in eerste beroep gevonnisd worden ; 3) zullen aan beroep kunnen onderworpen worden, de vonnissen geveld met benaming « laatste aanleg », wanneer zij door rechters werden geveld die slechts in eerste beroep konden vonnissen ; zijn onontvankelijk de beroepen tegen vonnissen uitgesproken in gedingen waarover de eerste rechters in laatsten aanleg moesten beslissen, wanneer zij de benaming « in laatsten aanleg » in hun vonnis verwaarloosd hebben, of wanneer zij de benaming « in eersten aanleg » bij vergissing zouden vermeld hebben.

Geen beroep van een vonnis niet uitvoerbaar bij voorraad, mag ingesteld worden gedurende de 8 dagen sedert het vonnis, zulke beroepen zijn onontvankelijk.

De principen zelve eens kortbondig uitgelegd, hebben wij nu slechts de verschillende cijfers of bedragen van het laatste ressort aan te duiden. Zoo zal men in de gewone gevallen, zelf kunnen bestatigen of er beroep mogelijk is of niet. Tegelijkertijd zullen wij de termijnen van beroep aanduiden, alsook de bevoegde rechters, om over het beroep te beslissen.

A) BEROEP TEGEN EEN VONNIS GEVELD DOOR DEN VREDERECHTER. — BEDRAG VAN HET LAATSTE BEROEP. — Die vonnissen kan men altijd bij middel van beroep bestrijden, wanneer er in zake geldt een eisch ten bedrage van meer dan 100 frank (honderd frank) of een eisch boven die som geschat, in geval er wettelijke basis ontbreekt.

(Wordt vervolgd).

ANDRE RODENBACH,
Advokaat, GENT.

BUITENLAND

EGYPTE.

Een graf van 5000 jaar oud. — De heer Cecil Firth, die te Eakhara opgravingen verricht, heeft een graf gevonden, dat waarschijnlijk dagteekent uit de derde dynastie in de 29e eeuw voor Christus, dus van voor 5000 jaar.

Men weet nog niet van wien het graf is maar 't is mogelijk, dat het is van Imhotep, dien men houdt voor den vader van de Egyptische rechtsgeleerdheid en geneeskunde, en den architect van Pharao Zoser, die de trappenpyramide heeft laten bouwen.

De ingang was heel handig verborgen en leidt naar een reeks onderaardsche vertrekken, met muren van witte kalksteen, die het huis van de Ka (ziel) moesten voorstellen van den eigenaar van het graf. In een van de graven zijn drie nissen, elk versierd met een portret van Pharao Zoser in verschillende gewaden en houdingen.

Het werk is in heel laag relief en in den mooisten stijl uit dat tijdvak. De figuren staan slechts een millimeter naar voren en toch is iedere spier duidelijk te zien. In een van de tunnels die naar die kamers leiden, vonden de opgravers 12 prachtige [illegible] wijnkruiken van ongeveer 8 voet hoogte.

ITALIE

Ongepaste Bruiloftscherts.

De Italiaansche bladen maken melding van een ongepaste scherts welke iemand zich in Florencie heeft veroorloofd met een jonge dame uit de hoogere kringen, die op het punt stond in het huwelijk te treden.

Daags voor de bruiloft werd de bruid telefonisch meegedeeld, dat haar in den loop van den dag een kostbaar geschenk zou worden gebracht, dat haar zeker veel plezier zou doen. Wie beschrijft echter haar ontzetting, toen een bediende van een begrafenis-onderneming zich bij haar aanmeldde en vroeg waar de doodkist voor mejuffrouw X.— hier noemde hij haar eigen naam — moest worden besteld. De bruid kreeg een kramp en viel bewusteloos op den grond. Bij navraag bleek, dat de begrafenisonderneming volkomen te goeder trouw was. In den morgend was zij opgebeld door een persoon, die zich met den naam der ouders van het jonge meisje noemde, en die opdracht had gegeven onmiddellijk een doodkist aan het opgegeven adres af te leveren. Bij de nauwkeurig gedane opgaven had de onderneming geen oogenblik achterdocht kunnen koesteren. De politie onderzoekt thans wie zich aan de ongepaste scherts kan hebben schuldig gemaakt. En zij denkt daarbij aan een dame, die vroeger in betrekking heeft gestaan met den huidigen bruidegom van het meisje.

FRANKRIJK.

Hoe heet de toekomstbruid ?

Een beroemde danseres, Oostenrijksche van geboorte maar in Frankrijk genaturaliseerd had de aandacht getrokken van een welgestelden Belg, die met haar in het huwelijk wilde treden. Beiden begaven zich derhalve naar het Stadhuis van het betreffende Parijsche district om zich te laten inschrijven. Daar deed zich het eigenaardige feit voor, dat de bruid haar naam niet kon zeggen. « Ik ben er een van een drieling » verklaarde ze, alle drie meisjes werden Rosie, Jenny en Mary genoemd. Rosie, die nog leeft, had een merkteeken, waaraan ze te herkennen viel maar Jenny en Mary leken op elkaar als twee druppels water, zoodat zelfs onze moeder ons niet uit elkaar kon houden. Nu is er een van die twee gestorven, men heeft op den burgerlijken stand aangegeven dat het Mary was, maar niemand weet of het degene was die met Mary dan wel die welke met Jenny gedoopt werd. Ik weet dus niet of ik Mary dan wel Jenny ben ».

De ambtenaar moest daarop tot zijn leedwezen verklaren, dat hij het huwelijk niet kon inschrijven voordat de bruid bewijzen kan dat zij inderdaad Jenny was, een taak die ze haar leven lang reeds vergeefs had geprobeerd te vervullen.

AUSTRALIE.

Een die zijn weg maakte !

Te Adelaide in Australie is op 88 jarigen leeftijd zekere James Handerson Cranna overleden, die indertijd eigenaar is geweest van goudmijnen die tot de rijkste der wereld behooren. Op 17 jarigen leeftijd vertrok hij naar Australie met de bark Scotia, een scheepje van 90 ton. Te Durban werd de bemanning echter onder verdenking van smokkelarij aangehouden en in de gevangenis geworpen. De beschuldiging bleek echter onwaar en Cranna kreeg met zijn kameraden van de regeering van Natal een schadevergoeding. Dat was zijn eerste geld.

In 1861 betrokken ze Australie waar ze de wonderen ontdekken, en zoo van de brandende zon [illegible] [illegible] [illegible] te lesschen.

Deze eerste poging om goud te vinden mislukte en Cranna [illegible] Terwijl hij de ossen zend, ploeg doordreef ontmoette hij O.Leary met wien hij als eerste Australische Continent doorkruiste van de Oost- tot de Westkust, steeds op zoek naar goud. Vaak ontdekten ze rijke velden maar steeds weer moesten zij ze voor een luttel bedrag verkoopen om aan eenig geld te komen. Zoo ontdekten ze ook de rijke goudaders van Mount Morgan, in Queensland, waaruit sindsdien voor 4.5 [illegible]. Cranna [illegible] ze verkochten hun rechten echter voor [illegible].

Ontmoedigd begaf Cranna zich vervolgens in den handel, en werd daarop architect en wist het eindelijk in zijn vroegere tegenslagen nog tot een flinken welstand te brengen.

AMERIKA.

De oorlogsschulden.

In een schrijven aan den rector van de Princeton-universiteit, verklaart de Amerikaansche minister van de schatkist Mellon zich tegen een hervatting van onderhandelingen met buitenlandsche staten tot regeling van de schulden.

Mellon stelt zich op het standpunt dat een hervatting der onderhandelingen, waarop van verschillende zijden wordt aangedrongen, een stap achteruit zou zijn. Zelfs een annuleering der schulden zou geen einde maken aan de ontstemming, welke er tegen de Vereenigde Staten in Europa bestaat.

Een hervatting der onderhandelingen zal vermoedelijk slechts verwarring en strijd veroorzaken en niet bijdragen tot een consolidatie der economische toestanden of een verbetering van de welvaart van de wereld.

De voorschotten, welke aan het buitenland zijn verstrekt, zijn zeer zeker leeningen geweest en geen bijdragen aan de geallieerden. Terwijl de geallieerden in Amerika op crediet konden koopen, hebben de Vereenigde Staten voor hetgeen zij uit Engeland en Frankrijk betrokken, millioenen contant betaald.

Ten slotte bestrijdt Mellon de opvatting, dat door de voorwaarden van de schuldregelingen met bevriende landen op 2 generaties ontzaglijke lasten worden gelegd. De bedragen aan de Vereenigde Staten te betalen worden meer dan gedekt door de bedragen, welke de mogendheden uit de betalingen van Duitschland ontvangen.

Te Londen is men van meening dat door deze verklaring van Mellon de kwestie van een wijziging der Amerikaansche schuldenpolitiek voor goed van de baan is.

DUITSCHLAND.

Inbraken op bestelling.

EEN EIGENAARDIGE AGENTIE TE BERLIJN. — Men is te Berlijn, vertelt het « B.Tag. » een onderneming op het spoor gekomen, de firma Hund en Co. die een agentie bleek voor inbraken. Als zakenlieden bij Hund en Co. kwamen, dat de tijden zoo duur waren en het geld zoo schaarsch, dan kregen zij een aanbod : prima inbraak, gewaarborgd, echt, met groene zeep, maar zonder vingerafdrukken. Succes verzekerd.

De tapijtenzaak van X stond voor het bankroet, ja, had feitelijk al haar betalingen gestaakt. De eigenaar ging naar Hund en Co. Bestelde een inbraak eerste klasse, en liet aan twee agenten van Hund de sleutels over. Op een goeden nacht haalden nu de bedienden van Hund, de zaak X leeg. X. die voor 11,000 mark verzekerd was, gaf het geval bij politie en assurantie aan en kreeg 25,000 mark uitgekeerd. Van een anderen [illegible] besteling voor 1800 mark werd gestolen maar [illegible] verzekeringsmaatschappij [illegible] premiebetaling achterstallig was...

Verder voerde het [illegible] een inbraak bij zichzelf uit — of eigenlijk bij de moeder van den vennoot [illegible]. Zij gaf bij de assurantie een schade op van goed 12,000 mark. Maar het was reeds te laat want de politie had de zaak [illegible] en zelfs vernomen, dat er 's avonds bij een bepaalden koopman [illegible] zou worden ingebroken. Inderdaad kwam den volgenden dag een klacht binnen van dien koopman : er was voor 10,000 mark bij hem weggehaald. De politie ging naar 's mans zaak, en vond er de sporen van een wel wijze meesterlijke inbraak, waarvoor [illegible] voor opleiding noodig was. Ingedrukte ruiten, enz. Alles [illegible] De koopman viel al gauw door de mand. Hund liet weten : 't gebeurt van avond. [illegible] waren de koopman en zijn [illegible].

Waarvoor Hund en Co in verzekering moeten worden. [illegible] want zij hadden de toestemming van den bestelenen. [illegible] deelachtig aan oplichting, (namelijk van de assurantiemaatschappijen), en wat de kooplieden betreft, [illegible] zelf [illegible] bankbreuk.

De laatste officier der Pauselijke Zouaven. — Te [illegible] in [illegible] is op 85 jarigen leeftijd overleden graaf Fritz van Westl Metternich zur Gracht[illegible]. Als 18 jarige nam hij als luitenant van het pauselijk leger deel aan den slag van Castelfidardo, waarbij op 18 September 1860 de pauselijke troepen door die van het koninklijk Sardinië verslagen werden. Hij zelf werd in dien strijd zwaar gewond.

Eenige jaren later begeleidde hij [illegible] Maximiliaan naar Mexico. Na de ramp van Queretaro gelukte het hem naar Duitschland te ontvluchten. Later nam hij dienst in een Pruisisch uhlanenregiment, nieuw naar Duitschland [illegible] in Holland te herkrijgen.

MENGELWERK van « DE POSTRIJDER ».

— 6 —

ADA

GESCHIEDKUNDIG VERHAAL
getrokken uit de
ANNALEN VAN HET GRAAFSCHAP LOON
door JOSEPH LIBOT,
in leven Kantonale Schoolopziener
te Tongeren.

Niet denkende aan het verbod van Willem, vallen de onstuimige Kennemers nu met verbittering aan de geoefende krijgers van Lodewijk, die hen weldra uit een drijven en op de vlucht jagen. Filips van Wassenaar, Wouter van Egmond, Albert Banjaard en anderen ontkomen door de vlucht, vele edelen vinden echter den dood of worden gevangen genomen, en onder deze was Willem van Teilingen, die met enkele ridders en knapen te vergeefs beproefd had om den vijand tegen te houden. De schepen en oorlogsbooten vallen in de macht der overwinnaars, en fier op zijne zegepraal, keert de Graaf van Loon vroolijk en met buit beladen naar Voorschoten terug, zich nu veilig voor elken aanval wanende.

Het gestoorde kermisfeest werd hernomen. Doch grootelijks had hij zich in Willem bedrogen, die, gelijk wij reeds zegden uitmuntte door moed en dapperheid, door ervarenheid in de krijgskunst. Bij zulke mannen, hoe grooter het gevaar, hoe grooter gewoonlijk de moed. Op het bericht van de nederlaag der zijnen, spoort hij zijne Zeeuwen tot verdubbelden spoed aan.

— Dat, roept hij hun toe, is een ongeval van luttel belang. Ik steun op het volk, en, in volle vertrouwen dat God, die mij tot dusverre zoo wonderdadig heeft bijgestaan, mij de overwinning over de vijanden zal schenken, voel ik mijnen moed door de onheilstijding eerder aanwakkeren dan ter neder slaan.

Het innerlijk besef van het gewicht der nederlaag doet hem wonderen verrichten. Als door een tooverslag verschijnt hij met een talrijk leger van Hollanders en Zeeuwen aan de tolbrug te Rijswijk.

De Hertog van Limburg, in Lodewijk's leger, stond bekend als zeer ervaren in krijgszaken. Hij werd daarom tot verspieding afgezonden en was inderdaad getroffen over de talrijkheid, de gunstige ligging, de krijgskundige inrichting en de wapening van Willem's leger. Dit ziende vraagt hij om in onderhandeling te treden en hij biedt den vrede aan. Doch Willem wijst dien van de hand, zeggende :

— Men heeft mij verdreven, mijn vaderland is verwoest, mijne vrienden zijn gedood, thans ben ik gekomen om te overwinnen of te sterven.

De Hertog van Limburg komt daarop terug, doet verslag van zijn wedervaren en op eens is het zoo wel gestemde Voorschotensch leger met schrik en vrees vervuld.

Tot overmaat van ongeluk, trekt de Hertog met de zijnen af en laat den Graaf van Loon aan zijn lot over. Intusschen rukt Willem nader : als door een panischen schrik getroffen, laten Lodewijk en zijne ridders, tenten, goederen en kostbaarheden in den loop, alles wat vlieden kan, neemt in overijling de vlucht, en zoo onbesuisd ging men hierbij te werk, dat zij den eenen den anderen verdringende, bij hoopen in de Zijl storten en reddingsloos omkomen ; een ander gedeelte den weg naar Utrecht inslaande wordt achterhaald en weldra is de weg met lijken bedekt. Zoo geweldig was de schrik, die zich van hen meester had gemaakt, dat zelfs de Rijnlandsche boerinnen hen najoegen en als zwermen ganzen over het veld deden vliegen. Slechts weinigen mocht het gelukken van alles beroofd de bisschopsstad te bereiken, waar Lodewijk reeds met zijne onlangs gevangen genomen ridders aangekomen was, welke hij den bisschop op rekening van de beloofde som in handen gaf. Hij zelf ontkwam dus aan Willem, die echter een groot getal zijner ridders gevangen nam ; en een aanmerkelijke buit schepen, wapenen en voorraad viel in de wacht der overwinnaars.

Zoo luidt het verhaal der Hollandsche schrijvers. De Belgische schijvers zeggen dat de meeste bondgenooten reeds in hunne staten waren teruggekeerd, onmiddellijk na de verovering van Holland door Lodewijk en dat de Hertog van Limburg zich bij gelegenheid van de onderhandeling door Willem liet omhalen.

Doch keizer Filips erkende de rechten van Willem bij open brief van dat zelfde jaar, waarin hij het volgende verklaarde :

— Wij moeten aan Willem, Graaf van Holland, de leenen, die zijn vader en broeder van het Rijk gehouden hebben, vrijwillig opdragen.

Niettemin ging de oorlog voort.

Terwijl Graaf Willem zich van het gebied van Folbert en Floris van Leerdam, die den Bisschop bijstand geleverd hadden, meester maakte en hun slot vernielde, bemachtigde Lodewijk, met behulp van 's Bisschops broeder, Gérard van der Are, het tot Willem teruggekeerde Dordrecht ; de stad werd in asch gelegd en eene aanzienlijke hoeveelheid wijn, granen en andere goederen geroofd of vernield.

Om aan dat onophoudelijk rooven en plunderen een einde te stellen, sloot Graaf Willem met den Bisschop van Utrecht een verdrag waarbij hij zich als leenman des Bisschops verklaarde omtrent de Friesche Graafschappen en waardoor het verbond, met den Graaf van Loon in 't begin van 1204 aangegaan, verviel. Ook Otto van Gelre verklaarde zich voor zijnen schoonzoon Willem en woonde het verdrag bij.

De goederen der edelen, aan Lodewijk getrouw gebleven werden onder de aanhangers van Willem verdeeld. Vooral Proost Floris werd rijkelijk begiftigd. Om zijne dankbaarheid te toonen en ook om te bewijzen dat zijne overgave van Busch niet aan gebrek aan dapperheid moest toegeschreven worden, deed hij in het midden des Winters een strooptocht door Zeeland en verbrandde het slot te Scharpenisse op Poortvliet, een eilandje later bij Tholen ingelijkt, dat aan Hugo van Voorne behoorde; deze werd met zijn maagschap uit het land verdreven.

Met dat alles was de twist over de erfopvolging in 't jaar 1205 nog niet geeindigd; want hoewel de Bisschop van Utrecht Lodewijks zijde verlaten had, bleven hem nog genoeg vrienden over, om zijne aanspraken op Holland en Zeeland klem te doen hebben.

Nauwelijks was het aan gebeurtenissen zoo rijke jaar 1204 afgeloopen, of Filips, Graaf van Namen en voogd van Vlaanderen, viel ten behoeve van Lodewijk met een groot leger in Schouwen. Het zag er op dit tijdstip maar slecht uit voor Willem, daar geheel Zeeland bewesten de Schelde in handen der Vlamingen was, iets wat hun de toegang tot Ooster-Zeeland gemakkelijk maakte. Hoewel de toestand dus netelig was, [illegible] het vertrouwen [illegible] Schouwenaren Graaf Willem nieuwen moed in, die besloot liever op het bed van eer te sterven, dan als balling buiten zijn vaderland rond te zwerven.

Door tusschenkomst van de Gravin weduwe Mathildis van Vlaanderen, werd de zaak echter in der minne vereffend. Wel moest Willem de voor die dagen ontzaggelijke som van 10,000 mark zilver als prijs van dien vrede geven ; doch was zulks te groot een offer ? Als men daarbij bedenkt, dat geen duim breeds grond voor hem verloren ging, zijne grenzen gedekt werden en, wat van het meeste belang voor hem was, den Graaf van Loon, door het verliezen van zijn machtigsten bondgenoot, voor altijd de kans benomen werd naar Holland terug te keeren.

Bitter was dan ook de teleurstelling van Adelheide en Lodewijk II, die zich op dat oogenblik te Utrecht bevonden, in de stellige verwachting weldra door Vlaanderen's bijstand weder in het bezit van Holland te geraken ; bij het bericht van den vrede, gaven zij den moed verloren en keerden zij naar het Graafschap van Loon terug.

De jeugdige Ada bleef als banneling aan het hof van den Koning van Engeland.

VI.

Toen de eerste aanval van moedeloosheid voorbij was, begon de Graaf van Loon opnieuw naar middelen [illegible] om zijn gezag in Holland te herkrijgen.

Tot Hendrik I van Brabant was het nu dat hij zich wendde en met wien hij voorafgaandelijk eenige geschillen regelde betreffende Maastricht, de dorpen van St-Servaas en de ondervoogdij van St-Truiden. Lodewijk stond zijne rechten af op Maastricht en de dorpen van St-Servaas, hij ontving als een van den Hertog in leen [illegible] van St-Truiden en werd dus zijn vassaal. Van zijnen kant beloofde Hendrik zijne bemiddeling in de zaak van Holland en wel die zaak [illegible] te brengen [illegible], dat Willem en Lodewijk met elkander vereenigd werden, en bij weigering van beiden dag te zullen beteekenen aan zijn leenhof en dan naar [illegible] den Graaf van Loon voldoening te zullen verschaffen ».

Filips werd als bemiddelaar gekozen en de volgende voorwaarden werden gesteld :

Het geheele Graafschap Holland werd aan Lodewijk, hier Graaf van Loon en van Holland genoemd, toegewezen, uitgezonderd het huwelijksgoed van de oude Gravin weduwe Ada, dat bij haar overlijden op haren zoon Willem moest overgaan. Scharpenisse, Duiveland, Stavenisse en Drisenite, toenmaals afzonderlijke eilanden, werden ook aan Lodewijk toegekend ; maar hij moest die even als burg en stad van Leiden, als leengoed van Vlaanderen ontvangen. Terwijl aan Willem, die in dit stuk eenvoudig Heer genoemd wordt, het overige gedeelte Zeeland van de Maas tot aan de Sch[illegible] verbleef ; daarenboven zou hij 400 pon[illegible] de Geervlietsche tollen trekken. Lode[wijk] en Willem moesten elkander tot [illegible] men verklaren van hetgeen hun bij [illegible] drag toebedeeld was.

(Wordt vervolgd).